

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญสูงสุดของประเทศ การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพควบคู่ไปกับการพัฒนาบ้านอื่น ๆ ด้วย เพราะถ้าพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้แล้ว คนสามารถพัฒนาสิ่งอื่น ๆ ให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้ ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรคนเป็นอย่างยิ่ง จึงได้บรรจุแผนพัฒนาประชากรไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้วย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ได้กำหนดแผนพัฒนาคนไว้ให้ชื่อว่า "แผนพัฒนาคน สังคม และวัฒนธรรม" มีจุดประสงค์หลักในการพัฒนา 2 ระดับ คือต้องการพัฒนาคุณภาพของคนให้สูงขึ้น ให้มีความรู้ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งทางบ้าน เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนอีกระดับหนึ่งต้องการพัฒนาสังคมส่วนรวม โดยมุ่งหวังให้เกิดสังคมที่ก้าวหน้า สงบสุข มีความเป็นธรรม รวมทั้งธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ ค่านิยมและวัฒนธรรมที่ค้ำจุนของชาติ สำหรับกลุ่มเป้าหมายในแผนนี้ ได้แก่ประชากรทุกคนของประเทศ (กองศึกษาและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530 : 38-39)

การที่จะพัฒนาคนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังที่กล่าวแล้วนั้น วิธีการหนึ่งที่มีความสำคัญมากคือการศึกษาแก่คนของประเทศ ดังสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ระบุไว้ตอนหนึ่งพอสรุปได้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศ การให้การศึกษาแก่คนของประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เพราะการศึกษาคือรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถและความเจริญของบุคคลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา วัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานให้บุคคลรู้จักพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 : 21-24)

รัฐบาลตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษา จึงได้กระจายโอกาสทางการศึกษาออกไปอย่างกว้างขวาง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 : 1) ได้รายงานไว้ ในช่วงปี พ.ศ. 2500-2520 เป็นระยะที่อัตราการเพิ่มของประชากรสูงมาก (คือเกินร้อยละ 3 ต่อปี) ส่งผลให้การจัดการศึกษาเป็นการเร่งรัดให้เพิ่มทั้งทางด้านปริมาณเป็นสำคัญ การพัฒนาการศึกษาทางด้านคุณภาพจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร เช่น พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ความสามารถ และทักษะการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาอย่างไม่ดีเท่าที่ควร เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาคังกล่าว ยังได้รายงานอุปสรรคของการจัดการศึกษาเพิ่มเติมว่า

ในระยะเวลาที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี และการรับอารยธรรม วิถีชีวิตและค่านิยมต่าง ๆ จากภายนอกประเทศ หากแต่การศึกษายังไม่สามารถจะพัฒนาคุณภาพคน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมให้มีความสามารถในการรู้จักตนเอง ชีวิต และสังคม รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 : 2-3) ได้กำหนดแนวทางพัฒนาการศึกษาพอสรุปสาระได้ว่า มุ่งจัดและส่งเสริมการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และประชาชน ให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรมที่จะไปประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาโดยเร่งรัดพัฒนาคุณภาพครู-อาจารย์ เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

การเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่นับว่ามีความสำคัญมากประการหนึ่งได้แก่ หนังสือเรียน เพราะหนังสือเรียนเป็นแนวทางให้ครูสอนนักเรียนได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยการอ่าน ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความศรัทธาเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 44) ได้กล่าวถึงหนังสือเรียนว่า

หนังสือเรียน (Textbooks) คือหนังสือที่บรรจุเนื้อหาตามหลักสูตรซึ่งกระทรวงศึกษาธิการออกใบอนุญาตให้ กำหนดให้เป็นหนังสือเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ หรือเป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการสั่งให้สอนได้ โดยมีเกณฑ์พิจารณา คือ เรียบเรียงเนื้อหาถูกต้องถี่ถ้วน ตรงตามหลักสูตรประมวลการสอน และมีความเหมาะสมกับระดับชั้น นักเรียนได้ใช้หนังสือแบบเรียนทั้งในชั้นเรียนและเรียนด้วยตนเอง มีความสะดวกที่จะค้น

เนื้อหาที่ เรียบเรียงไว้อย่างมีระเบียบ ให้เรียนรู้ค่านิยมและสารบัญที่กำหนดไว้
วิธีอ่านก็แล้วแต่ความต้องการ คือบางตอนอาจจะอ่านผ่าน ๆ ไปเก็บเอาแต่ใจความ
สำคัญมาสรุป บางตอนอาจจำเป็นเนื้อหาตัวอักษรและภาพประกอบตลอดจนตาราง
ข้อมูลต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับมโนทัศน์และเนื้อหาได้อย่างแจ่มแจ้งรวดเร็ว
มีกิจกรรมเสนอแนะ และแบบฝึกหัดประเมินตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอน

จากความสำเร็จและลักษณะของหนังสือเรียนดังกล่าวแล้ว การจัดทำหนังสือเรียนจึง
ต้องพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรตามระดับ
การศึกษา และตามรายวิชาต่าง ๆ

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญมาก สุจริต เพียรชอบ และสลายใจ อินทรมพรรย
(2523 : คำนำ) กล่าวว่า " ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่คนไทยทุกคนจะต้องใช้ในการติดต่อ
สื่อสาร และใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ ฉะนั้นการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง และมี
ประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน" กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึง
ความสำคัญของภาษาไทย จึงได้กำหนดให้วิชาภาษาไทย อยู่ในหมวดวิชาบังคับวิชาหนึ่ง ตาม
หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช
2524 นอกจากนี้ที่มหาวิทยาลัยของรัฐได้กำหนดให้วิชาภาษาไทย เป็นวิชาบังคับวิชาหนึ่งที่
ทุกคนต้องสอบให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ในปัจจุบันนี้ด้วย

การใช้ภาษาทางคำ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนที่มีประสิทธิภาพ
จะทำให้การติดต่อสื่อสาร การเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร และวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจน
การแสวงหาความรู้เป็นไปอย่างราบรื่น ถูกต้อง สะอาดและรวดเร็ว อย่างไรก็ตามการใช้
ภาษาทั้ง 4 ด้านนั้นนับว่าการอ่าน เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เกี่ยวกับ
ความคิดนี้ ชุติมา สัจจามันท์ (2527 : 10) ได้กล่าวสนับสนุนว่า "การอ่านเป็นทักษะการ
เรียนรู้ที่สำคัญที่สุดที่บุคคลสามารถแสวงหาเพื่อความสำเร็จ และความสามารถตลอดชีวิต..."
นอกจากนี้ ม.ล.บุญเหลือ เพ็ญสุวรรณ (2523 : 10) ได้ให้ข้อคิดที่ว่า "การหาความรู้ในสมัยนี้
ทางที่จะหามาได้มากทาง แต่ทางที่สำคัญคือการอ่านหนังสือ ถ้าเราเป็นนักอ่านที่ดี และมีหนังสือ
ให้เราอ่านมากก็ได้รับความรู้มาก" ดังนั้นการจัดทำหนังสือให้เด็กเรียนอ่านจึงจำเป็นมาก

หนังสือเรียนภาษาไทย ชุติวรรณวิจิตร กรมวิชาการ (2525 : ก) โค้ชแจ่ง

จุดมุ่งหมายในการจัดทำไว้ในหนังสือเรียนว่า "...เป็นหนังสือที่เจตนาให้นักเรียนได้อ่านในใจ เป็นส่วนใหญ่และให้ได้ใช้อ่านออกเสียง นอกจากนั้นก็ประสงค์ให้นักเรียนใช้ทักษะอื่น ๆ สัมพันธ์กับทักษะอ่าน เช่น เคียวกัน"

สำหรับลักษณะเนื้อหาของหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจิตร กทม. 2525 : ๓) โค้ชแจ่งไว้ดังนี้

บทที่คัดมาให้อ่านในหนังสือวรรณวิจิตรมีข้อคิดที่ซับซ้อนลึกซึ้งขึ้นกว่าในชุดทักษะสัมพันธ์ในการเรียนหนังสือชุดนี้ นักเรียนจึงต้องช่วยตัวเองให้มากขึ้น... บทอ่านที่บรรจุในหนังสือชุดวรรณวิจิตรมีรูปแบบต่าง ๆ กันทั้งนี้ เพราะประสงค์ให้นักเรียนได้รู้จักวรรณกรรมไทยในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากขึ้น และมุ่งให้นักเรียนมีโอกาสสำรวจตรวจสอบความคิดและความรู้สึกของตนอันเกิดขึ้นจากการอ่านหนังสือนี้ การตรวจสอบแยกแยะความรู้สึกของตนเอง เป็นขั้นหนึ่งของการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมากสำหรับมนุษย์ อีกนัยหนึ่งก็คือสมรรถภาพที่จะวิเคราะห์ความคิดและอารมณ์ซึ่งจะทำให้เข้าใจตนเอง รู้จักตั้งคำถามให้ตนเองว่าการกระทำอย่างไรควรหรือไม่ควรอย่างไรในชีวิตของแต่ละคน ความเข้าใจถึงความควรไม่ควรนี้มีชื่อเรียกอีกนัยหนึ่งว่า วิจาร์ณญาณ ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของการศึกษา

จากลักษณะเนื้อหาของหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจิตร พบว่าเป็นหนังสือเรียนวรรณคดีไทยที่น่าสนใจจากชุดหนึ่ง ซึ่งจากการวิจัยที่ผ่านมาเรื่อง "ปัญหาการเรียนภาษาไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2515" ของ พรสวรรค์ วงศ์วิไลทอง (2515) ได้ข้อสรุปผลการวิจัยประการหนึ่งว่าในวิชาภาษาไทย นักเรียนชอบเรียนวรรณคดีมากที่สุด เพราะมีเนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากนี้งานวิจัยของ ทวงรัตน์ คูหเจริญ (2523) เรื่อง "การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดวรรณวิจิตร เล่ม 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ สาม" โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูและนักเรียนด้วย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพอใจในหนังสือเรียนเล่มนี้มาก เมื่อเป็นเช่นนี้ถ้าหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจิตร มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตอันเป็นนามธรรมแทรกอยู่ ก็จะเป็นหนังสือเรียนชุดหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอ่านแล้วมีความรู้ ความเข้าใจ รู้จักพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ เพราะทฤษฎีความคิด ความเข้าใจของเพียเจท์ (The Cognitive Theory of Jean Piaget) กังที เฮนรี คัมเบ็ลยู ไมเออร์ (Henry W. Maier 1969 : 103-150) กล่าวไว้สรุปได้ว่าวัยรุ่นสามารถตีความภาพของเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ รู้จักคิดหาเหตุผล ประเมินและวางแผนล่วงหน้าโดยไม่ต้องมีส่วนที่เป็นกายภาพของเหตุการณ์นั้นมาเกี่ยวข้องโดยตรงนั่นคือ อาจเกิดความเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ต้องเห็น

และถูกต้องสิ่งนั้น ซึ่งเป็นผลมาจากความคิดที่เป็นนามธรรม

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูภาษาไทยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ทั้ง 2 เล่มว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ปรากฏอยู่หรือไม่ เพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเนื้อหาของหนังสือเรียน ให้มีคุณภาพในฐานะวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และแผนพัฒนาคน สังคมและวัฒนธรรม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ในส่วนที่มุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้รู้จักวิธีพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและคุณธรรม อันเป็นการสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในคำนำร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและคุณธรรม ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ท 401 ท 402 ชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) และหนังสือเรียนภาษาไทย ท 503 ท 504 ชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 เล่ม
2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่คุณภาพชีวิตทางคำนำร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม สำหรับประเภทเนื้อหาที่ใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตทางคำนำร่างกาย จิตใจ และสติปัญญานั้น ผู้วิจัยอาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจากเอกสารต่าง ๆ และสาระสำคัญของทิศทางการพัฒนาเยาวชนระยะยาว ของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2527 : 6-7) ส่วนประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตทางคำนำคุณธรรม ผู้วิจัยอาศัยแนวความคิดตามหลักปรัชญาของค่านิยม 10 ประการ ของ กองวัฒนธรรม กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 1-35)

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์เนื้อหาหมายถึงการพิจารณา แยกแยะเนื้อหา สารหรือแนวคิด เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต โดยวิธีจัดประเภท และวัดความถี่ที่ปรากฏในงานเขียนหรืองานประพันธ์ แต่ละเรื่องของหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจิตร ทั้ง 2 เล่ม

2. คุณภาพชีวิต หมายถึงชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม

2.1 ความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย หมายถึงการมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกาย ได้แก่การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาสภาพให้แข็งแรง การปรับปรุงสภาพแวดล้อม และการป้องกันภัยอันตรายให้ชีวิตและร่างกายปลอดภัย

2.2 ความสมบูรณ์ทั้งด้านจิตใจ หมายถึงการมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตทั้งด้านจิตใจ ได้แก่การมีความรักความเข้าใจระหว่างบุคคล การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ความรู้สึกชื่นชมในความงาม ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ความรู้สึก และความรักความพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง

2.3 ความสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา หมายถึงการมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตทั้งด้านสติปัญญา ได้แก่ความใฝ่ใจในการศึกษาหาความรู้ ความมีวิจารณญาณในการตัดสินใจ เข้าใจ และแก้ปัญหาได้ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ ตลอดจนมีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสิ่งแวดล้อม

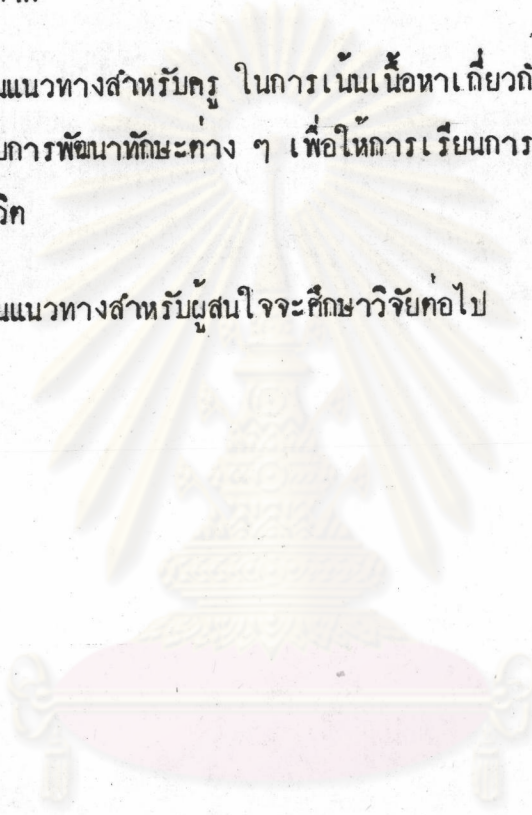
2.4 ความสมบูรณ์ทั้งด้านคุณธรรม หมายถึงการมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตทั้งด้านคุณธรรม คือหลักปณิธาน 10 ประการ ได้แก่ความสำนึกในเรื่องชาติ ศาสนา วัฒนธรรม วินัย และกฎหมาย ความซื่อสัตย์สุจริต และหิริโอภักดิ์ ประสิทธิภาพของหน้าที่ ความเข้มแข็ง ชยันต์นันทน์เพียร และอดทน ความรู้จักรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่ ความสุภาพอ่อนโยน และมารยาทอันดีงาม การยอมรับความผิดของผู้อื่น ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ ความเป็นระเบียบในการงานและความคิด และประการสุดท้ายได้แก่ความสามัคคี รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักขอร้อง และให้อภัยซึ่งกันและกัน

3. สารหรือแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต หมายถึงข้อความ วลี หรือประโยค ซึ่งอาจเป็นประโยคความเดียว ประโยคความรวมหรือประโยคซับซ้อนที่พิจารณาคำความหมายแล้ว

ทรงตามหัวข้อเนื้อหาของคุณภาพชีวิตในแต่ละประเภทตามเกณฑ์การวิเคราะห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับกรมวิชาการในการปรับปรุงแก้ไขหรือเลือกเนื้อหาแบบเรียนให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต นับเป็นการพัฒนาคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางสำหรับครู ในการเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ที่ปรากฏในบทเรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนมีบทบาทในการปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิต
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจจะศึกษารายละเอียดต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย